

De Hanze: roeien in onrustig water (roeien - met de riemen die je hebt - in onrustig vaarwater)

Harry Webers

In den beginne ... was er niets

- 12 BC: Fossa Drusiana (kanaal Rijn - Oude IJssel)
- 350 - 600 AD: doorbraak Berkel (Cohen e.a., 2009)
- Rijnaftakking (127 km, 70 - 140 m breed, -3,20 NAP)
- 'grens'rivier:
 - plus: kruispunt van water en wegen
 - min : in het schootsveld
- Isala: Isel, Iesel, Ysel, IJsel of IJssel?

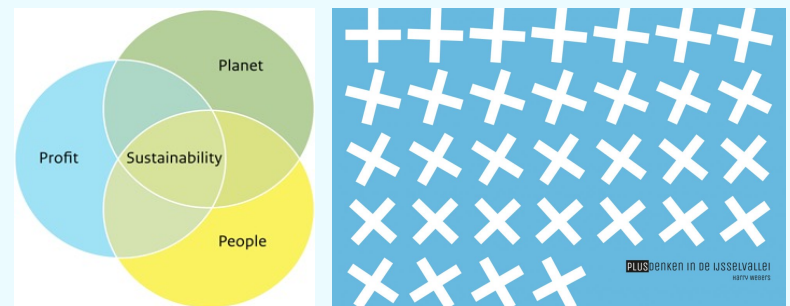
Droom van Isala (of: Daventria)

*‘Papa ..,’ zei mijn dochtertje Isala, toen ze net vijf was.
‘Papa, ik droomde van een heel lief meisje in een
prachtige tuin. Ik wilde zo graag dat zij mijn vriendinnetje
werd. Maar toen ik haar dat wilde vragen, werd ik
opeens wakker...’*

En de tranen stonden in haar ogen.

Maar een kort moment van stilte hernam Isala zich.

‘Papa .., als ik haar droom hè .., wie droomt mij dan?’

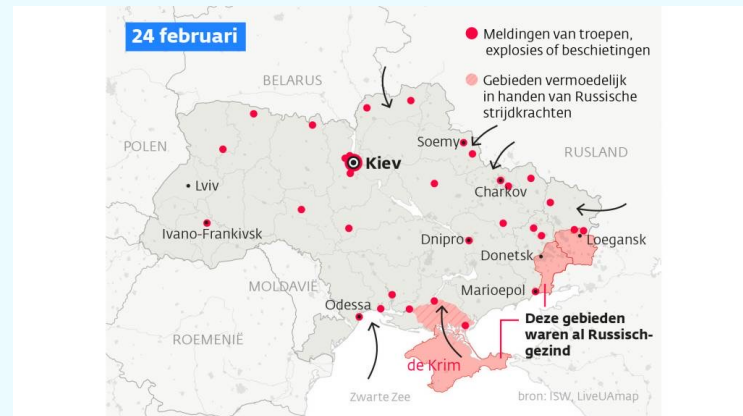
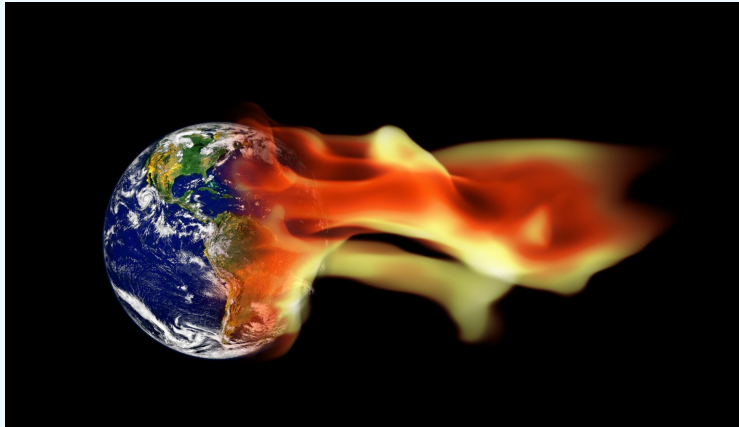
Wet van Ginjaar

‘De maatschappelijke pijn moet groter worden.’

1. bevolkingsstress
2. demografische stress
3. economische stress

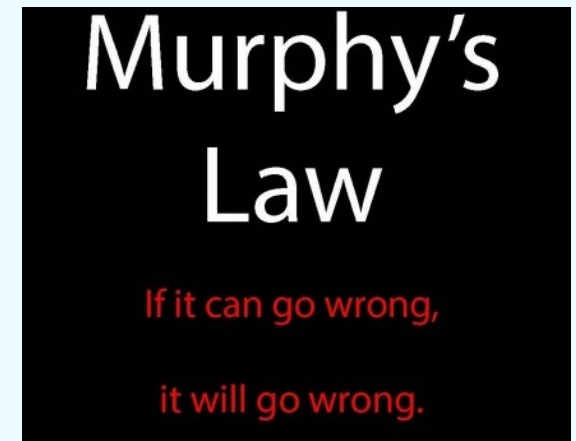

Wake up calls 2020 - 2022

Crisis na crisis na crisis ...

- coronacrisis
- klimaatcrisis
- biodiversiteitscrisis
- gas- en energiecrisis
- arbeidsmarktcrisis
- grondstoffencrisis
- stikstofcrisis
- watercrisis
- voedselcrisis
- ruimtecrisis
- inflatie- en koopkrachtcrisis
- asielzoekerscrisis

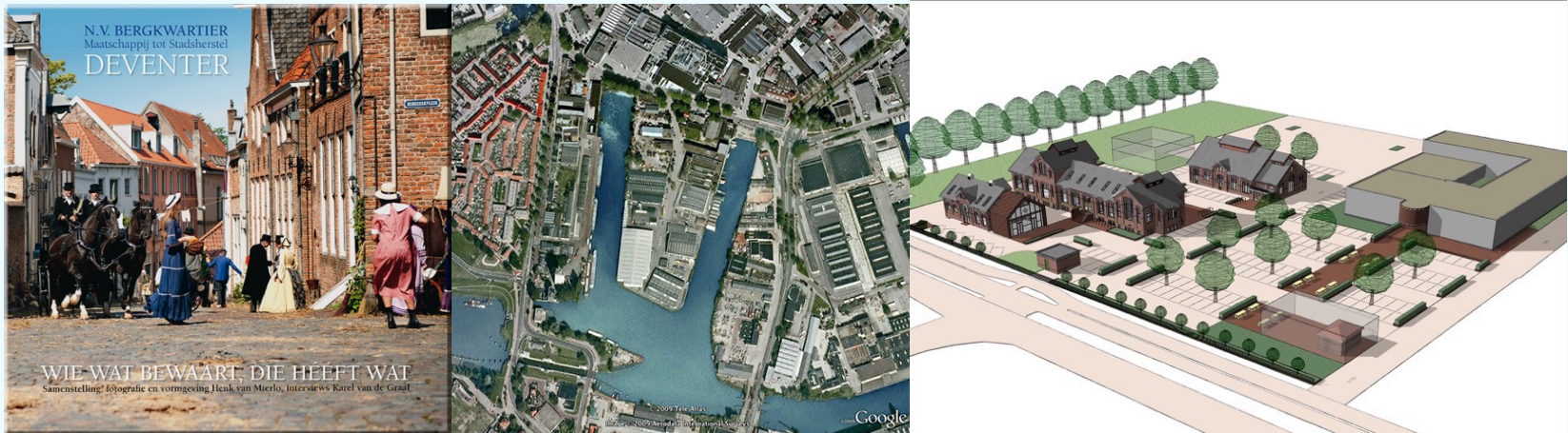
Call for action by Robert Swan

*'The greatest threat to our earth
is the belief that someone else will save it.'*

Resultaten uit het verleden ...

- NV Bergkwartier Maatschappij tot Stadsherstel
- Havenkwartier Deventer
- Gasfabriek Deventer

De Hanze

- Hansa: samenwerking kooplieden en handelssteden
- Dortmund (1152), Hamburg - Lübeck (1241)
- Hansetage: 1356 (Lübeck) -1669 (Lübeck)
- unieke stedensamenwerking (220, 21 NL)

- The Hansa (EU Cultural Route)

Cultural route
of the Council of Europe
Itinéraire culturel
du Conseil de l'Europe

Hanzesteden in Nederland

- Arnhem, Bolsward, **Deventer**, **Doesburg**, Doetinchem, **Elburg**, Groningen, **Harderwijk**, **Hasselt**, **Hatterum**, **Kampen**, Nijmegen, Oldenzaal, Ommen, Roermond, Stavoren, Tiel, Venlo, Zaltbommel, **Zutphen**, **Zwolle**
- Hanzestad: privileges en status
- Internationale Hanzedagen:
 - 1980: Zwolle
 - 1990: Zutphen/Deventer
 - 2030: Zwolle
 - 2031: Harderwijk
- Hanzejaar 2023 (Marketing Oost + 9)

Economie in de Late Middeleeuwen

- landbouweconomie:
 - voedselconservering: suiker, zuur, zout, droging
 - vaten/tonnen voor opslag en transport
- handelseconomie: bouwmaterialen, laken, graan, rogge, zout, stokvis, bokking, haring, wijn, bier, huiden, hout
- gilden (Bergenvaardersgilde: stokvis)
- basis voor Nederland Handelsland

Bloeitijd Zutphen en Deventer

- Zutphen:
 - bloeitijd 14^e eeuw
 - regionaal verzorgingscentrum 15^e eeuw
- Deventer:
 - handel Hollandse en Zeeuwse steden (14^e eeuw)
 - bloeitijd 15^e eeuw
 - ‘Keizerlijke Vrije Rijks’- en Hanzestad
 - jaarmarktstad
 - stad van de Moderne Devotie
 - stad van het Humanisme

KLM 92 (www.youtube.com/watch?v=s9XLWFPPC28)

Einde van de Hanze

- verzanding IJssel (15^e eeuw e.v.)
- concurrentie Hollandse en Zeeuwse steden
- Tachtigjarige Oorlog (1568)
- oprichting VOC (1602) en bloei van Amsterdam
- ontstaan van (eenheids)staten

Strijdtoneel IJssel (1)

- Tachtigjarige Oorlog (1568 - 1648):
 - Deventer: 8.000 - 10.000 inwoners
 - van jaarmarktstad naar grensvesting/frontierstad
 - geen stenen gebouw binnen 300 roeden (1.130 m)
- Rampjaar 1672
- Vestingwet 1874 (Koning Willem III):
 - Nederlands vestingstelsel o.a. NHW
 - ontmanteling vestingwerken IJssel
 - nieuwe stadsuitbreidingen

Strijdtoneel IJssel (2)

- Koude Oorlog (1951 - 1963):
 - inundatie Nijmegen - Kampen
 - breedte 5 - 10 km
 - evacuatie 400.000 inwoners
- strijd tegen hoogwaters:
 - hoogwaters 1993 en 1995
 - Ruimte voor de Rivier
 - € 2,3 mrd. (34 projecten)
 - looptijd 2006 - 2019
 - RvR Deventer:
 - M€ 79
 - 10 km, 530 ha
 - roei- en zeilvereniging

Hanzewaarden

- durf en lef
- ondernemerschap (en trots)
- vertrouwen en verbondenheid
- duurzame samenwerking
- burger- en gemeenschapszin

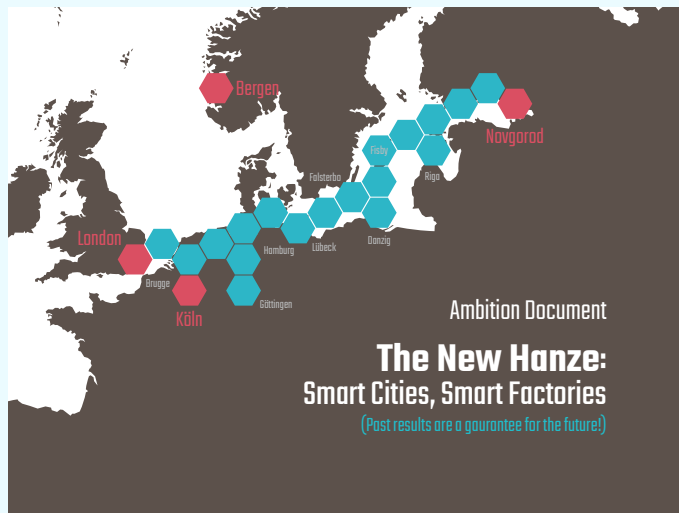
Hanzeformule

- vitale economie = vitale maatschappij
- religie (bisschopsstad, Geert Groote/Moderne Devotie)
- gezondheidszorg (Vereenigde Gestichten)
- boeken (Richard Pafraet)
- onderwijs (Athenaeum Illustre)
- kunst en cultuur (Gerard Ter Borch)
- Rijnlands Model

De Nieuwe Hanze

1. meer samenwerking met Duitsland
2. Smart Cities: meer stedensamenwerking
3. Smart Factories: verduurzaming maakbedrijven (CE)

<https://www.youtube.com/watch?v=dRqPYa359hl>

Plus-denken

- Plus-denken:
 - niet: 100.000+ (Deventer)
 - maar: 600.000+ (IJsselvallei)
- Plus-denken:
 - niet: 17,8 mio inw. (Nederland)
 - maar: 300 mio (Noord-/Oostzee)
- Plus-denken:
 - niet: 4 jaar (coalitieperiode)
 - maar: 4 x 4 jaar
- Plus-denken:
 - niet: 3 P's
 - maar: 17 SDG's

Stichting Hanzefonds (2016)

Samen bouwen aan Brede Welvaart

Brede welvaart omvat alles wat we van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het om gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en veiligheid. Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven 'hier en nu' én de effecten op het welzijn 'elders' en 'later'.

En ik ik heb de IJssel

*Iedereen heeft zijn rivier
En ik ik heb de IJssel
Langs de groene dorpen stromen
Glinsterende kinderdromen
Iedereen heeft zijn rivier
En ik ik heb de IJssel*

*(Liselore Gerritsen,
Wichmond 1937 - Woubrugge 2020)*

En wij wij hebben de Hanze

*Iedereen heeft zijn historie
En wij wij hebben de Hanze
Langs oude Hanzesteden stromen
Glinsterende mensendromen
Iedereen heeft zijn rivier
En wij wij hebben de Hanze*

(vrij naar Liselore Gerritsen)

